

JAVNI SKLAD RS ZA KULTURNE DEJAVNOSTI, OBMOČNA IZPOSTAVA VRHNIKA OB 15-LETNICI DELOVANJA

USTVARJALNOST, ZAČIMBA NAŠEGA VSAKDANA

Ustvarjalnost in potreba po izražanju je globoko usidrana v človeku, v nas. Kadar nam uspe ustvarjalni preblisk, včasih med aktivnostmi našega vsakdana ali v tistih posebnih trenutkih, ki jih namenjamo umetniškim dejavnostim, doživimo ob tem srečo, izpolnjenost. In ker so to lepi občutki, težimo k njihovi ponovitvi. Tako vnašamo v svoje življenje strukture, ki nam omogočajo način dela in priložnost, da se srečamo z ustvarjalnostjo v sebi, da doživimo vedno znova njen čudež in svoje zadovoljstvo ob tem. Človek je družbeno bitje, zato se tudi v ustvarjalnosti povezujemo, zbiramo v skupine in ustvarjamo skupaj, izmenjujemo svoje ideje, znanje, sposobnosti. Kulturne skupine, v katerih se združujemo ob različnih kulturnih dejavnostih, so pevski zbori, gledališke, folklorne, likovne, literarne, plesne, ... dejavnosti. Če v sebi negujemo ustvarjalno iskro, nas preseneti v vsaki naši dejavnosti.

»Ko hodim po tržnici, neznansko uživam v lepoti barv. Iščem nove in nove barvne odtenke. Saj sem od nekdaj, a odkar slikam, opažam toliko več,« mi pripoveduje Zarja. »Kako sem srečna, da na Vrhniki obstaja likovna skupina!«

Breda mi našteva, katere knjige je letos prebrala. »23 knjig, si misliš! Ko smo dobili na literarni delavnici nalogo, da napišemo kratko zgodbo, sem odbrzela v knjižnico, se ponovno vpisala in si jih izposodila celo naročje. In potem vidiš, kako pišejo mojstri. Od takrat ne morem nehati brati. Kako lepa je slovenska beseda!«

O Maši pravijo: »Pride v službo in si požvižgava.« Ona pa o sebi: »V sebi čutim ritem, ki me spremlja, karkoli delam. Moja notranja glasba.« Čutim jo v njenem glasu, ko se pogovarjava, v zvenu njenih korakov na stopnišču. Uživam, kadar jo opazujem v vrtincu plesa ob novem letu ali na delavnici plesne improvizacije. Pred dnevi mi je navdušeno zaupala: »Pridružila sem se pevski

skupini. Po sedmih letih ponovno pojem. Nove pesmi, prelepe. Kar novo energijo sem dobila!«

Ustvarjalnost, kulturne dejavnosti, kulturne skupine. Kako je z njimi povezana ustanova **Javni sklad Republike Slovenije za kulturne dejavnosti (JSKD RS)** (v nadaljevanju Sklad)?

Iz naziva razberemo, da je Sklad oseba javnega prava. Njegova ustanoviteljica je Republika Slovenija. Ustanovljen je bil leta 1996, in sicer z aktom o ustanovitvi in Zakonom o JSKD RS, takrat še Sklad za ljubiteljske kulturne dejavnosti (SLKD RS).¹ Urejata ga Zakon o uresničevanju javnega interesa za kulturo in podrobneje Zakon o JSKD RS iz leta 2010². Smernice razvoja pa najdemo v Osnutku nacionalnega programa za kulturo 2012–2015³.

Zakon o JSKD RS, 3. člen, (namen delovanja sklada):

- (1) Sklad deluje z namenom spodbujanja razvoja na področju ljubiteljskih kulturnih dejavnosti, spodbujanja ustvarjalnosti na kulturnem področju in izvajanja drugih dejavnosti, določenih z nacionalnim programom za kulturo in s tem zakonom.
- (2) Sklad izvaja nacionalni kulturni program kot temeljni strateški dokument slovenske kulturne politike na področju ljubiteljske kulturne dejavnosti. Sklad opravlja strokovne in razvojne naloge v zvezi s spodbujanjem ljubiteljske kulturne dejavnosti in kulturne ustvarjalnosti na celotnem slovenskem etničnem prostoru, izvaja izobraževalne programe za vse zvrsti kulturnih dejavnosti, dodeljuje finančna sredstva in opravlja druge naloge, določene v tem zakonu in aktu o ustanovitvi sklada. Skladno

s tem zakonom in na podlagi pogodbe lahko sklad opravlja naloge s področja ljubiteljskih kulturnih dejavnosti tudi za samoupravne lokalne skupnosti.

- (3) Sklad opravlja s tem zakonom določene naloge v javnem interesu, da se zagotovijo trajne možnosti za razvoj ljubiteljskih kulturnih dejavnosti. Sklad neodvisno odloča o izbiri programov in projektov, ki se financirajo iz proračuna Republike Slovenije, v skladu s poslovno politiko sklada ter splošnimi pogoji poslovanja Sklada.

ZGODOVINSKI POGLED NA POVEZOVANJE V OKVIRU LJUBITELJSKEGA KULTURNEGA DELOVANJA

Kultura je tista bivanjska lastnost, ki na neizbrisljiv način zaznamuje narod in z vsemi svojimi sestavinami določa prepoznavnost njegove identitete. Pomembna je za notranji razvoj skupnosti, za razvijanje kulture medsebojnih odnosov, zaupanja in tiste življenjske kvalitete, ki je pogoj vsakega pozitivnega razvoja. V vseh civilizacijah pogojuje napredek in ustvarjalnost in daje trdno podlago za narodov duhovni in materialni razvoj, s tem pa tudi za njegov obstoj in preživetje.

Ljubiteljska kulturna dejavnost ima, ob institucionalni in profesionalni, prav posebno mesto. Je živa in je množična. Oblikuje naš prosti čas, nam nudi prostor za izražanje in osebno rast, nas povezuje, daje občutek smisla in polnosti življenja. Je valilnica kadrov za profesionalno kulturno sceno. Predvsem pa je masa ljudi, ki dvigujejo kulturno raven naroda s svojim osebnim duhovnim razvojem in negovanjem kulture sodelovanja. Z ljubiteljsko kulturno dejavnostjo se gradi in izraža posameznik, skupina, skupnost, narod.

Povezovanje je od nekdaj vtkano v kulturno delovanje. Prvo slovensko društvo, primer-

ljivo s cilji današnje Zveze kulturnih društev, je bilo ustanovljeno v Gradcu že leta 1810.⁴ Prav njegovo prizadevanje je doseglo ustanovitev prve licejske katedre za slovenski jezik v Gradcu leta 1811,⁵ pred dobrimi 200 leti. Ljubljanska licejska katedra je bila ustanovljena leta 1817.⁶

V drugi polovici 19. stoletja se je močno krečila narodnostna zavest. Kulturna društva so se razcvetela, povezovali smo se v čitalniških krožkih, pa v dramatičnih in pevskih društvih. Med vojnama so delovale dramatične in pevske sekcije tudi v telesnokulturnih društvih (Sokol, Orel), ustanavljala so se prosvetna kulturna in katoliška kulturna društva. Po 2. svetovni vojni so delovala društva pod imenom Svoboda, prosvetno-kulturna društva in kulturno-umetniška društva.

Potrebo po povezovanju društev zasledimo že konec 19. stoletja, ko se oblikuje Katoliška kulturna zveza. Ker se je kultura preveč vezala na politiko, ki je bila vedno razklana, v dolgem obdobju od sredine 19. stoletja, pa vse do druge polovice 20. stoletja, ni bilo enotne krovne organizacije kulturnih društev. Ob katoliški je od leta 1913 delovala socialistično naravnana Splošna delavska zveza Svoboda, ki si je za cilj postavila duhovni, kulturni in gospodarski napredek članov in delavskega stanu nasploh. Pod različnimi variacijami naziva je delovala vse do leta 1935. Na odmevni kulturni manifestaciji na prostem, zletu Svobod, 7. julija v Celju, je bilo preko 10.000 ljudi. Zaradi komunistično obarvanih govorov pa je policija Svobodo 6 dni kasneje razpustila.⁷ Med vojnama se je katoliški zvezi ob bok postavila tudi Prosvetna zveza. Po drugi vojni je imela Nova socialistična Jugoslavija svoje predstave o kulturni organiziranosti, ki ni upoštevala slovenske društvene tradicije. Ob prizadevanjih Prežihovega Voranca in Franceta Bevka pa se je organizirala Ljudska prosveta Slo-

Plakat prireditve ob blagoslovu Cankarjevega doma na Vrhniki, 1939.

venije, pod okriljem katere je delovala tudi 1952. leta ustanovljena Zveza delavsko prosvetnih društev Svoboda. Leta 1955 sta se preimenovali v Zvezo Svobod in prosvetnih društev Slovenije, pozneje imenovano Zveza kulturno prosvetnih organizacij (ZKPO), pa Zveza kulturnih organizacij (ZKO) in od leta 1995 dalje, po sprejetju novega Zakona o društvih,⁸ **Zveza kulturnih društev (ZKD)**.

Obstoj **Vrhniske ZKD** sega v leto 1954, ko je bil ustanovljen **Svet svobod in prosvetnih društev občine Vrhnika**⁹. Februarja 2014 bo tako dopolnila častitljivih **60 let delovanja**.

V sedemdesetih letih se je ZKPO Slovenije izoblikovala v močno vseslovensko podporno mrežo razvoja ljubiteljske kulturne dejavnosti. Danes deluje ZKD Slovenije kot nadpolitična krovna organizacija slovenskih kulturnih društev, katere cilj je bogatenje kulturnega življenja vseh državljanek in dr-

žavljanov Slovenije. Vanjo je vključenih 68 slovenskih področnih in strokovnih zvez kulturnih društev.

USTANOVITEV JAVNEGA SKLADA REPUBLIKE SLOVENIJE ZA KULTURNE DEJAVNOSTI – JSKD RS

V desetletjih po drugi svetovni vojni in prvih letih samostojnosti Republike Slovenije je bila Zveza kulturnih društev (ZKD) pomembno gibalno povezovanja in razvoja ljubiteljske kulturne dejavnosti v Sloveniji. ZKD so bile v vseh večjih krajih. Vanje so bila včlanjena lokalna društva, nudile pa so društveni okvir tudi kulturnim skupinam, ki še niso ustanovile svojega društva in so delovale kot sekcije ZKD. Delovanje ZKD je bilo financirano preko občinskih proračunov, tako tudi dotacije za delovanje društev. V 70. letih so občinske ZKD, s svojimi izvršilnimi odbori in redno zaposlenimi tajniki, začele prevzemati vlogo razdeljevalk občinskih sredstev, namenjenih kulturnim društvom in skupinam matične občine. Pevske revije, ki so jih lokalne ZKPO pričele organizirati v 60. letih, na Vrhniki kontinuirano od l. 1967¹⁰, pa so postavile temelj sedanjemu piramidalnemu sistemu območnih, regijskih in državnih revij in srečanj kulturnih skupin. Revijam in srečanjem so dali dodatno vsebino in vrednost strokovni spremljevalci, ki so podali ocene za izvedbo in izbrali zборе in skupine za predstavitev na višjem nivoju. Začelo se je razvijati izobraževanje, ki je krepilo znanje mentorjev in zborovodij ter jih seznanjalo s smernicami razvoja posamične dejavnosti. Strokovna služba ZKD se je krepila, prav tako svetovalna služba v okviru ZKD Slovenije, ki je imela sedež v Ljubljani. Čeprav je sistem ZKD deloval povezano, je bila vsaka občinska ZKD v svojem delovanju neodvisna od ZKD Slovenije. ZKD je vzpostavila tudi nagrajevanje za dolgotrajno aktivnost na glasbenem področju, in si

cer s podelitvijo Gallusove bronaste, srebrne ali zlate značke. Nagrajevanje je bilo kasneje dopolnjeno z Maroltovimi značkami za folklorno in Linhartovimi značkami za gledališko dejavnost. Ob živahni in strokovno podprti dejavnosti ZKD se je kakovost in številčnost zborov in kulturnih skupin na vseh področjih večala in utemeljevala obstoj organiziranosti in finančne podpore ljubiteljski kulturi s strani občin.

Ob osamosvojitvi Republike Slovenije je obstajala generalna tendenca rušitve vseh obstoječih načinov organiziranosti. Postavilo se je tudi vprašanje obstoja organizacije ZKD. Država Slovenija je prepoznala pomembnost in kvaliteto vseslovenske kulturne mreže in njenih programov. Zlasti z vidika ohranjanja nacionalne kulturne identitete v državi, zamejstvu in po svetu je bila to tista dejavnost, ki je povezovala največ Slovencev onstran vsakršnih meja. Hkrati pa je najširše plasti prebivalstva spodbujala, jim omogočala izražanje kulturnih potreb in bila od nekdaj neizčrpen vir profiliranja novih profesionalnih kulturnih kadrov.

Da te programe ohrani in podpre ljubiteljsko kulturo, se je država odločila za profesionalizacijo kadrovske mreže ZKD in programov, ki so jih izvajale. Z zakonom o SLKD RS iz leta 1996¹¹ je bil ustanovljen Sklad RS za ljubiteljske kulturne dejavnosti, z zakonom o Javnih skladih, preimenovan v Javni sklad RS za kulturne dejavnosti (v nadaljevanju JSKD RS, skrajšano Sklad). Njegov direktor je postal dotedanji vodja ZKD RS Vojko Stopar. Postopoma so se, v sodelovanju z občinami, ustanovljale Območne izpostave Sklada, na Vrhniki 1. 11. 1998. Za vodjo je bila imenovana Marta Rijavec, ki je ljubiteljske in lokalne kulturne programe vodila od 1978 do 1998. Zaposlena je bila v okviru ZKD Vrhnika. Ob ustanovitvi Sklada je bil predsednik ZKD Vrhnika pokojni Tone Jurjevčič,

Zloženke razstav v CD pred in do leta 1998 – ustanovitve JSKD OI Vrhnika.

redno zaposlenega tajnika pa ZKD Vrhnika od takrat ni več imela. Občinske ZKD so se tako profesionalizirale in postale predvsem nosilec neinstitucionalnega, nadpolitičnega povezovanja civilne družbe, kot take pa predstavnice kulturnih društev v komunikaciji z državnimi strukturami in institucijami (občinami, ministrstvom za kulturo, JSKD RS). Predsedniki ZKD Vrhnika do leta 2013 so bili še: Janez Pečar, Elica Brelih, Peter Cerserman in z l. 2013 Rasto Jakič.

V 18-letih obstoja se je JSKD RS organizacijsko in strokovno razvijal in širil, bogatil programe ter krepil svojo učinkovitost, sporočilnost in javno podobo. Po Sloveniji je bilo ustanovljenih 59 območnih izpostav, s centralno administrativno, računovodsko in svetovalno službo v Ljubljani. Centralna služba s timom strokovnih svetovalcev načrtuje smernice razvoja za posamezne dejavnosti, izvaja izobraževanje in določa selektorje za območni, regijski in državni nivo srečanj. Povezuje delo samostojnih svetovalcev JSKD RS z vodji območnih izpostav, ki izvajajo območne programe, in z zunanjimi strokovnimi sodelavci. Ti prevzemajo predvsem vlogo neodvisnih strokovnih spremljevalcev srečanj, selektorjev in mentorjev na izobraževanjih.

V letu 2010 je parlament RS sprejel nov zakon o JSKD RS, ki je smiselno vključil in opredelil organizacijske, vsebinske in sistemske oblike delovanja JSKD RS, kot so se vzpostavili v dotedanjih 14-letih delovanja Sklada. V njem so takole opredeljene naloge Sklada:

Zakon o JSKD RS¹², 4. člen, (naloge Sklada):

(1) Sklad opravlja naslednje naloge:

- izvaja nacionalni kulturni program v delu, ki pokriva ljubiteljske kulturne dejavnosti, ter spremlja in analizira stanje s svojega delovnega področja;
- skrbi za kakovostno rast ljubiteljskih kulturnih dejavnosti in predstavitev dosežkov;
- skrbi za ohranitev, negovanje in razvoj žive ljudske kulture kot dela kulturne dediščine;
- neodvisno odloča o izbiri programov in projektov s področja ljubiteljskih kulturnih dejavnosti, ki se financirajo iz nepovratnih sredstev proračuna Republike Slovenije za ljubiteljske kulturne dejavnosti, ter z izbranimi izvajalci teh programov in projektov sklepa pogodbe o financiranju oziroma sofinanciranju;
- neodvisno odloča o izbiri programov in projektov s področja ljubiteljskih kulturnih dejavnosti posameznikov oziroma organizacij različnih narodnosti v Republiki Sloveniji, ki se financirajo iz nepovratnih sredstev proračuna Republike Slovenije, razen o izbiri programov in projektov avtohtone italijanske in madžarske narodne skupnosti ter romske skupnosti, o katerih neposredno odloča ministrstvo, pristojno za kulturo;

- spremlja delo izvajalcev kulturnih programov in projektov na področju ljubiteljskih kulturnih dejavnosti ter nadzoruje porabo tistih javnih sredstev, ki jih izvajalci kulturnih programov in projektov pridobijo na podlagi pogodb, sklenjenih s skladom;
- zagotavlja strokovno-organizacijsko podporo ljubiteljskim kulturnim društvom in njihovim zvezam, skupinam in posameznikom pri izvajanju ljubiteljskih kulturnih dejavnosti;
- samostojno ali v sodelovanju s samoupravnimi lokalnimi skupnostmi, društvi in njihovimi zvezami ter drugimi pripravlja prireditve in izobraževanja ter izdaja publikacije s svojega delovnega področja;
- organizira kulturne prireditve;
- izvaja projekte in programe za samoupravne lokalne skupnosti s področja ljubiteljske kulturne dejavnosti, skladno s pogodbo, sklenjeno med skladom in samoupravno lokalno skupnostjo;
- sodeluje s kulturnimi organizacijami Slovencev v zamejstvu in po svetu ter s tujimi sorodnimi organizacijami;
- podeljuje priznanja in denarne nagrade na področju ljubiteljskih kulturnih dejavnosti;
- sodeluje z državnimi organi in civilno družbo pri načrtovanju strateških usmeritev na področju društvene kulture;
- vodi zbirke podatkov, določene s tem in drugimi zakoni;
- po pooblastilu ministrstva, pristojnega za kulturo, lahko opravlja tudi druge naloge, ki zadevajo ljubiteljske kulturne

dejavnosti;

- opravlja druge strokovne naloge v skladu z namenom, za katerega je bil ustanovljen.

(2) Z aktom o ustanovitvi sklada se lahko določi, da ta opravlja tudi druge naloge v javnem interesu, če so povezane z nalogami iz prejšnjega odstavka ali če so nujen pogoj za njihovo izvedbo.

SKLADOVA SREČANJA IN REVIJE

Temelj Skladovega programa tvori celovit sistem za predstavitev ljubiteljskih kulturnih ustvarjalcev in skupin. Piramidalni sistem območnih, regijskih in državnih srečanj omogoča spremljanje, vrednotenje in primerjavo vsakoletne produkcije na vseh treh ravneh, na mednarodnih tekmovanjih pa tudi na mednarodni ravni. Strokovni spremljevalci programe skupin ocenijo (območni, regijski, državni nivo) in pripravijo **izbor** za predstavitev **na regijskih in državnih srečanjih**.

Najboljši zbori se predstavijo na regijskih tematskih koncertih Sozvočenja in regijskih tekmovanjih pevskih zborov, na mednarodnem tekmovanju Naša pesem, na Festivalu Sredi zvezd, na Državnem tekmovanju otroških in mladinskih pevskih zborov, tradicionalno v Zagorju, in na mladinskem pevskem festivalu Ataca.

Najboljši plesalci in skupine se predstavijo na Pikinem plesnem festivalu, na Živinih plesnih dnevih in na koreografskem tekmovanju Plesna miniatura.

Le plesat me pelji je poimenovano državno folklorno srečanje, tradicionalno v Beltincih, Ringaraja – otroško državno folklorno srečanje, pevci ljudskih pesmi in godci ljudskih viž pa se predstavijo na državnem srečanju Pevci nam pojejo, godci pa godejo.

Zloženke regijskih likovnih razstav osrednje slovenske regije.

Programi regijskih in državnih glasbenih tekmovanj na Vrhniki.

Državna likovna razstava je bienalna in tematsko zasnovana. V letu 2013 je bila npr. razpisna tema Parafraza, palimpsest, citat in prisvojitve.

Literati se potegujejo za udeležbo na Festivalu mlade literature Urška, avtorji seniorji pa na Državnem srečanju V zavetju besede. Revija Mentor dodatno razpisuje natečaje za najboljše mladinske dramske tekste, za najboljšo protestno pesem, za najboljšo satiro ipd.

Najizvirnejšo mladinsko filmsko produkcijo lahko vidimo na Državnem srečanju mladih filmarjev v Izoli, gledališko pa na Državnem Linhartovem srečanju in na Državnem otroškem gledališkem in Državnem lutkovnem srečanju.

Pihalne godbe se vzpenjajo do »koncertne kategorije« na Državnem tekmovanju, izvedenem v sodelovanju s Pihalno zvezo Slovenije. Na Pokalu Vinka Štrucla tekmujejo v zabavnem programu. Državna srečanja so organizirana še za Big bande, Rock skupine, tamburaške orkestre, citrarje, harmonikaše, orgličarje in trubače.

Osnovne šole se lahko vključijo v tekmovanja za Najbolj kulturno šolo leta.

IZOBRAŽEVANJE

Sklad je na vseh umetniških področjih vzpostavil močan izobraževalni sistem, saj je ravno kvalitetno strokovno delo mentorjev in zborovodij bistvenega pomena za razvoj kulturnih skupin. Na nekaterih področjih so to edina obstoječa izobraževanja (folklor, film, zborovodstvo, lutkarstvo), večinoma pa dopolnjujejo obstoječe modele šolanja.

Več kot 30-letno tradicijo ima izobraževanje na plesnem področju, ko je Neja Kos¹³ na ZKOS pričela z organizacijo Poletnih plesnih šol, ki so potekale več kot 30 let. Na njej so se formirale generacije plesalcev vseh plesnih smeri. Sledili sta ji Zimska plesna šola v Mariboru in v zadnjih letih dvoletni ciklusi izobraževanja na področju plesne pedagogike v Ljubljani. Pomembna je kontinuiteta zborovodske šole in izobraževanja vodij folklornih skupin. Potem so tu še celoletni tečaji in posamične delavnice likovne šole, seminarji za ljudske pevce in godce, literarni,

Seminar za zborovodje predšolskih pevskih zborov, vodila ga je Branka Potočnik, na sliki; 2007.

folklorni, likovni tabori, šola video in film-skega snemanja in Tabor za pihalne godbe.

Ob temeljnih oblikah izobraževanja JSKD RS območne izpostave organizirajo še območne in regijske izobraževalne delavnice, ki podpirajo specifične potrebe lokalnih društev in spodbujajo razvoj deficitnih dejavnosti v posameznem okolju.

IZVAJANJE NACIONALNEGA PROGRAMA ZA SOFINANCIRANJE LJUBITELJSKE KULTURE

Vsako leto republiški proračun ljubiteljski kulturi namenja sredstva za sofinanciranje posebnih kulturnih projektov društev ter za investicije v prostore in opremo društev. Sklad sredstva razdeljuje na osnovi razpisov in pozivov kulturnim društvom, s pomočjo komisij za ocenjevanje prispelih vlog: razpisi za kulturne projekte, investicije v infrastrukturo, za opremo orkestrov, tamburaških in folklornih skupin, za mladinske centre, mreže multimedijskih centrov, skupnostne umetnosti in za etnične skupine.

POVEZOVANJE preko meja, med generacijami

Sklad daje poseben poudarek sodelovanju s slovenskimi kulturnimi društvi v zamejstvu in izseljenski kulturnimi društvi. V okviru mednarodnih tekmovanj v Sloveniji in gostovanj naših skupin v tujini pa se slovenska ljubiteljska kulturna produkcija postavlja ob bok mednarodni kulturni platformi.

Ljubiteljska kulturna dejavnost je od nekdaj medgeneracijska. Vključuje otroke in odrasle v vseh življenjskih obdobjih. Kot taka je tudi »valilnik« talentov za poznejšo profesionalno kulturno sceno. Sklad namenja posebno skrb vrtčevskim in šolskim kulturnim skupinam, ki se vključujejo na otroška srečanja in revije. Šolski mentorji se izpo-

polnjujejo na Skladovih izobraževanjih, šole pa se lahko potegujejo za naziv Kulturna šola, in sicer v okviru istoimenskega projekta Sklada. Sklad predstavlja svoje programe na kulturnem bazarju v Cankarjevem domu. Pomemben delež aktivne udeležbe v dejavnostih ljubiteljske kulture predstavlja populacija tretjega življenjskega obdobja, zato Sklad sodeluje s predstavitev svojih programov tudi na Festivalu za tretje življenjsko obdobje v Cankarjevem domu in pripravlja otvoritveno slovesnost festivala. V letu 2012 sta nastopila na slovesnosti v Cankarjevem domu Ljubljana Orkester Simfonika in Mešani pevski zbor (MePZ) Mavrica Vrhnika.

KOMUNIKACIJA, INFORMACIJA

V sedanjem času poteka komunikacija v veliki meri preko interneta. Sklad je posodobil povezovanje znotraj mreže izpostav in centrale z uporabo interneta. Za zunanje uporabnike je vzpostavil informativno platformo na internetnem portalu. Ob predstavitvi JSKD RS in mreže 59 izpostav najde tu uporabnik vse Skladove državne in območne programe, razpise državnih, regijskih in območnih srečanj in revij, dogodke v organizaciji Sklada, javne razpise, natečaje in pravilnike. Preko interneta je možno naročiti strokovno literaturo ali se javiti na izbrani razpis.¹⁴

ZALOŽNIŠTVO

V Skladovi dejavnosti ima založništvo pomembno vlogo. Zaobjema vsa umetniška področja. Ob beleženju pomembnih dogodkov in dosežkov ponuja v revijah nova strokovna znanja in smernice razvoja na posameznih področjih.

Literarna revija Mentor izhaja že 34 let, ob njej Paralele, V zavetju besede in literarni prvenci zmagovalcev Literarnega festivala Mlada Urška.

Orkester Simfonika in MePZ Mavrica na Novoletnem koncertu, 2007.

Strokovna revija *Folklornik* izhaja 9. leto. Mnoge knjige Marije Makarovič in Bojana Knifca o odrski kostumografiji bogatijo poznavanje oblačilne dediščine, na zgoščenkah pa so ohranjeni plesi slovenskih pokrajin v izvedbi današnjih folklornih (FS) skupin.

Plesna žgečkalnica, avtorice Jane Kovač Valdes, Ples skozi čas in balet skozi svet Marije in Eke Vogelnik, Osnove koreografije Henrika Neubauerja in Zmes za ples Gregorja Kamnikarja, so obogatile knjižnico plesne pedagogike in umetnosti.

Naši zbori že 60 let redno spremljajo zborovsko dejavnost in prinašajo notne izdaje novih pesmi. Dodatne publikacije prinašajo pevske novitete, npr.: pesmi za otroke – Čevlji grejo na sprehod, na besedila Neže Maurer za otroški zbor oz. glas in klavir; Potujoča muzika – Triglasne skladbe za visoke glasove (SSA) – mladinski, dekliški in ženski zbori idr.

Knjige: Tekst v podobi, Parafraza, palimpsest Janeza Zalaznika, več zvezkov o veččinah risanja Toneta Račkega, priročnik Od risbe do

slike avtorice Nives Palmič in knjige o zgodovini likovne umetnosti, npr. Bilo je nekoč v 20. Stoletju, Janeza Zalaznika, širijo znanje ljubiteljev likovnega ustvarjanja.

Zbornik 50 let Linhartovih srečanj prinaša pregled državnih gledaliških srečanj skozi pol stoletja.

SKLADOVA PRIZNANJA IN ODLIČJA

Vsako leto Sklad objavi Razpis za podelitev priznanj JSKD RS. Najvišji odličji Sklada sta **zlata in srebrna plaketa ter zlati znak Sklada**. Področna priznanja sklada so: **Gallusova plaketa in Gallusova listina** – za področje glasbene dejavnosti, **Linhartova plaketa in Linhartova listina** – za področje gledališke dejavnosti, **Maroltova plaketa in Maroltova listina** – za področje folklorne dejavnosti, **Plaketa Mete Vidmar in Listina Mete Vidmar** – za področje plesne dejavnosti. Za dolgoletno delovanje na posameznem umetniškem področju podeljuje Sklad področne značke, bronasto, srebrno, zlato in častno značko za 5, 10, 15 in več kot 30 let

delovanja: Gallusovo, Linhartovo, Maroltovo, značko Mete Vidmar in splošno značko.

Sklad podeljuje tudi jubilejna priznanja: srebrno in zlato priznanje JSKD RS, jubilejno priznanje Območne izpostave in priznanje Sveta območne izpostave.

SVETI OBMOČNIH IZPOSTAV

Sveti območnih izpostav so posvetovalna telesa direktorja Sklada znotraj posameznih območnih izpostav. Svet območne izpostave ima najmanj tri člane, ki jih imenuje direktor na predlog samoupravnih lokalnih skupnosti z območja, ki ga pokriva.

MREŽA LJUBITELJSKE KULTURNE DEJAVNOSTI

V Sloveniji redno deluje blizu 5.000 kulturnih društev in skupin, ki imajo skoraj 100.000 članov.¹⁵

JSKD RS povezuje to množično ljubiteljsko kulturo z mrežo 59 območnih izpostav, katerim matične občine zagotavljajo sedež, možnost uporabe ali najema prireditvenih prostorov in sredstva za izvedbo območnega programa.

Sklad RS ima sedež v Ljubljani, na Štefanovi 5. Tu delujeta strokovno-svetovalni tim in centralna upravno-administrativna služba. Sklad je ob širitvi in specializaciji v okviru programov uspel pridobiti dodatne prostorske kapacitete za njihovo izvedbo. Na Beethovnovi 5 je opremil manjšo dvorano za filmske projekcije in prostore za likovne delavnice; na Cankarjevi 5 je vzpostavil glasbeno knjižnico in arhiv, podstrešje pa uredil v dvorano Cepetalko, namenjeno predavanjem in gibalnim delavnicam. V l. 2013 je ob muzejski ploščadi na Metelkovi vzpostavil informativno kulturno točko in kulturni center, imenovan Kult 3000.

USTANOVITEV JSKD, OBMOČNE IZPOSTAVE VRHNIKA

JSKD Območna izpostava Vrhnika (OI Vrhnika) je bila ustanovljena **1. 11. 1998**. Ob koncu l. 2013 je dopolnila **15. leto** delovanja. Po regionalni razporeditvi v okviru Skladove mreže spada v največjo, osrednjo slovensko regijo, ki šteje 11 območnih izpostav: OI Vrhnika, OI Logatec, OI Cerknica, OI Ribnica, OI Kočevje, OI Ljubljana, OI Ljubljana okolica, OI Ivančna Gorica, OI Litija, OI Trbovlje in OI Zagorje.

Prva štiri leta, ob reorganizaciji programov ZKD Vrhnika in formiranju treh ločenih programov – ZKD, JSKD in Cankarjev dom, je izpostavo vodila Marta Rijavec, ki je bila od l. 1978 do l. 1998 zaposlena kot tajnica ZKD in vodja njenih programov. V svoji profesionalni karieri je razvoju kulturnih vsebin Cankarjevega doma, podpori vrhniškim kulturnim skupinam in društvom ter skrbi za kulturno in naravno dediščino namenila 25 let. Občina Vrhnika ji je za njeno delo na področju kulture leta 2001 podelila zlato Cankarjevo plaketo.

Ob pričetku delovanja Sklada je bilo pomembno jasno opredeliti in ločiti delovanje ZKD Vrhnika kot nevladne organizacije, povezovalke samostojnih kulturnih društev, od programa sklada. Ta je izvajal srečanja, revije in izobraževanje za potrebe kulturnih društev in skupin. Vodja izpostave in obveznega programa Sklada je bila Marta Rijavec. Od leta 2003 vodi programe JSKD OI Vrhnika Nataša Bregant Možina.

Tretji, lokalni program, je zaobjemal prireditvene dejavnosti Cankarjevega doma (koncerte, gledališke in kino predstave, razstavno dejavnost, gostujoče prireditve in založništvo), programske naloge s področja naravne in kulturne dediščine in skrb za vzdrževanje kulturnih objektov. V okviru Sklada ga je ob

pomoči treh sodelavcev vodila Nevenka Malavašič. JSKD RS je financiral delovno mesto vodje izpostave in polovico administrativno-finančnega delavca, za 3,5 zaposlitev na pogodbenem – lokalnem kulturnem programu je finančno skrbela občina Vrhnika.

Prva leta delovanja je bila OI Vrhnika tudi upravljalca Cankarjevega doma (CD) kot centra vrhniškega kulturnega dogajanja in matične hiše več kulturnih društev in skupin. Zgodovinski pogled na pomembnost njegove vloge v kulturnem življenju Vrhnike od pričetka graditve doma l. 1938 dalje je opisala Marjana Kos, v Vrhniških razgledih, št. 11.¹⁶

Na zunaj tako ločitve Skladovega in lokalnega programa Cankarjevega doma še nekaj časa ni bilo čutiti. Ob odhodu strokovne sodelavke za izvajanje lokalnega programa, Nevenke Malavašič, junija 2000, na delovno mesto vodje JSKD OI Logatec, je l. 2001 programe Cankarjevega doma prevzela Darinka Fabiani, ki se je zaposlila direktno na Občini Vrhnika. Ostali trije delavci so se prežaposlili v kolektiv Knjižnice Ivana Cankarja Vrhnika, še naprej pa delali v okviru Cankarjevega doma. Taka zasilna ureditev se je nadaljevala tudi v času Igorja Berginca, ki je bil vodja programov CD od jeseni 2002 do 2009.

Programi Cankarjevega doma in Sklada so se zdaj jasno definirali in razločevali. Vsebine lokalnega programa so nudile dobro podlago za ustanovitev občinskega kulturnega zavoda Cankarjev dom. Prizadevanja za njegovo ustanovitev so se zaključila leta 2005, in sicer z vključitvijo programov Cankarjevega doma v novoustanovljeni občinski Zavod Ivana Cankarja Vrhnika za šport, kulturo in turizem (ZIC). Leta 2006 je občina Vrhnika na ZIC prenesla tudi izvajanje Razpisa za zbiranje predlogov za sofinanciranje ljubiteljske kulturne dejavnosti. Od leta 2009 je vodja prireditvene in razstavne dejavnosti ter izvedbe razpisa za sofinanciranje kultur-

nih društev Tatjana Oblak Milčinski.

PREMIKI V DRUŠTVENI ORGANIZACIJSKI NOSTI

Ob ustanovitvi Območne izpostave JSKD Vrhnika je bilo na območju tedanje vrhniške občine zabeleženo delovanje 25 kulturnih društev in skupin. Ob njih so se otroških revij in srečanj udeleževale še številne otroške kulturne skupine in zbori, ki so delovali v okviru osnovnih šol in vrtcev. Evidenca društev in skupin ljubiteljske dejavnosti na kulturnem področju v občinah Vrhnika in Borovnica v l. 1998¹⁷:

1. Pihalni orkester Vrhnika
2. Komorni orkester Vrhnika
3. Ženski pevski zbor Concinite
4. Mešani pevski zbor Ivana Cankarja
5. Mešani pevski zbor Mavrica
6. Mešani pevski zbor Društva invalidov Vrhnika
7. Cerkveni pevski zbor Sv. Pavla
8. Mladinska gledališka skupina
9. Likovna skupina Kašča
10. Kino sekcija
11. Kulturno-umetniško društvo Drenov Grič
12. Kulturno-umetniško društvo Ligojna
13. Kulturno-umetniško društvo Podlipa-Smrečje
14. Kulturno-umetniško društvo Bevke
15. Kulturno društvo Blatna Brezovica
16. Kulturno društvo Raskovec
17. Muzejsko društvo
18. Rodoslovna skupina

19. Mešani pevski zbor doma upokojencev
20. Kulturno društvo Borovnica
21. Mladinski klub Slap
22. Ženski pevski zbor Ajda
23. Društvo Rosika, Bevke
24. Društvo Meček, Drenov Grič
25. Zveza kulturnih društev Vrhnika

Skupine, delujoče pod okriljem ZKD Vrhnika, so se v skladu z Zakonom o društvih iz leta 1995 postopoma organizirale kot samostojna društva. Leta 2000 so se v register vpisali Ženski pevski zbor (ŽePZ) Concinite, Mešani pevski zbor (MePZ) Mavrica, Komorni orkester (zdaj Orkester Simfonika) in Pihalni orkester, leta 2001 še Mešani pevski zbor Ivana Cankarja Vrhnika.

Upravljanje kina in kino program, prej pod okriljem kino sekcije ZKD, je postalo integralni del programa Cankarjevega doma. Po naravnem zakonu delovanja in nehanja so nekatere skupine svoje aktivnosti sčasoma zaključile: ŽePZ Concinite, mladinska gledališka skupina Dejmo stisni teater, ŽePZ Ligojna, Kvartet Sovice, ŽePZ Borovnica ... Ustanavljale so se nove skupine in društva: Društvo Big Band Vrhnika, Društvo Hic et nunc, Kulturno društvo (KD) Stara Vrhnika, plesno Društvo Zmigaj se (Mala Ligojna), Humanistično umetniško društvo (HUD) Karel Barjanski, Borovnica, Kulturno umetniško društvo (KUD) Kosec, Dragomer, Gledališka skupina Sadika, KUD Ligojna, Folklorna skupina Cepci, KUD Ligojna, in pevke ljudskih pesmi Trl'ce, KUD Ligojna, Folklorna skupina ŠUMNIK, KD Borovnica, ljudske pevke, KD Ivan Cankar, Bevke idr.

Pletarska delavnica v Cankarjevem domu na Vrhniki, 2002.

Evidenca društev in kulturnih skupin treh občin, ki jih pokriva OI Vrhnika, v letu 2013:

Občina	Društvo	Skupine in sekcije
1. Borovnica	Društvo za ekologijo in varstvo okolja, Borovnica	
2. Borovnica	Društvo Ženski pevski zbor Tonja	
3. Borovnica	Kulturno društvo Adriars	
4. Borovnica	Kulturno društvo Borovnica	<i>Sekcije:</i>
		Moški pevski zbor Šting'lc
		Moški Kvartet Škrip
		Ženski pevski zbor Barjanke
		Dramska skupina Šota
		Mladinska dramska skupina Ta mlad'
		Otroška dramska skupina Šotki
		Folklorna skupina Šumnik
		Klekljarska skupina Punkeljci
		literarna sekcija
		Skupina ljudskih pevk Coklarji
		harmonikaška sekcija
5. Borovnica	Mladinsko kulturno društvo Arterija	<i>Sekcije:</i>
		glasbena sekcija
		likovna sekcija
6. Borovnica	Humanistično umetniško društvo Karel Barjanski	<i>Sekcije:</i>
		glasbena
		likovna
		fotografska
		literarna
7. Log-Dragomer	Klub Mladinski center Log-Dragomer	
8. Log-Dragomer	Kulturno-umetniško društvo Kosec, Log-Dragomer	
9. Vrhnika	Klub Orfej, Sinja Gorica	
10. Vrhnika	Društvo cerkvenih pevskih zborov Vrhnika	<i>Sekcije:</i>
11. Vrhnika	Društvo cerkvenih pevskih zborov Vrhnika	Mešani cerkveni zbor Sv. Pavel
12. Vrhnika	Društvo cerkvenih pevskih zborov Vrhnika	Otroški zbor
13. Vrhnika	Društvo glasbenikov Camerata Labacensis	

14. Vrhnika	Društvo Hic et nunc, Vrhnika	<i>Sekcije:</i>
		Glasbena skupina Hic et nunc
		sekcija za avdiovizuelno umetnost in fotografijo
15. Vrhnika	Klub vrhniških študentov	
16. Vrhnika	Društvo Mešani pevski zbor Mavrica Vrhnika	
17. Vrhnika	Društvo Orkester Simfonika Vrhnika	
18. Vrhnika	Društvo Pihalni orkester Vrhnika	
19. Vrhnika	Društvo Rosika, Bevke	
20. Vrhnika	Društvo za ekologijo in varstvo okolja Slovencev	
21. Vrhnika	Plesni klub Kontakt	
22. Vrhnika	Društvo za zaščito kulturne in naravne dediščine Meček	
23. Vrhnika	Kulturno društvo Big Band Vrhnika	
24. Vrhnika	Kulturno društvo Ivan Cankar, Bevke	
25. Vrhnika	Kulturno društvo Raskovec	<i>Sekcije:</i>
		Oktet Raskovec
		Pritrkovalna skupina
26. Vrhnika	Kulturno društvo Stara Vrhnika	<i>Sekcije:</i>
		literarno-dramska sekcija
		Otroška folklorna skupina
		ohranjanje kulturne dediščine
		Pritrkovalna skupina
		Plesne skupine Povžki (3)
27. Vrhnika	Kulturno-umetniško društvo Drenov Grič Lesno Brdo	<i>Sekcije:</i>
		Mešani pevski zbor
		folklorna sekcija
		ohranjanje kulturne dediščine
		literarno-likovna sekcija
28. Vrhnika	Kulturno-umetniško društvo Ligojna	<i>Sekcije:</i>
		Ljudske pevke Trl'ce
		Folklorna skupina Ligojna
		Folklorna skupina Cepci
		Dramska skupina Sadika
29. Vrhnika	Kulturno-umetniško društvo Podlipa - Smrečje	<i>Sekcije:</i>

		Otroški cerkveni pevski zbor
		Mešani cerkveni pevski zbor
		Dramska skupina
		Dramska skupina Ta mladi
		ohranjanje kulturne dediščine
30. Vrhnika	Mešani pevski zbor Društva invalidov Vrhnika	
31. Vrhnika	Mladinsko športno-kulturno društvo Verd	
32. Vrhnika	Muzejsko društvo Vrhnika	<i>Sekcije:</i>
		rodoslovna sekcija
		sekcija za ohranjanje naravne in kulturne dediščine in domoznanstvo
33. Vrhnika	Pevsko društvo Ivana Cankarja, Vrhnika	
34. Vrhnika	Društvo Zmigaj se! Vrhnika	/plesno/
35. Vrhnika	Zveza kulturnih društev Vrhnika	
36. Vrhnika	Društvo za promocijo metalske subkulture	
37. Vrhnika	Mladinsko športno-kulturno društvo Verd	
38. Vrhnika	Humanistično in umetniško društvo »O«, Verd	
39. Vrhnika	Društvo prijateljev Stanka Petriča, Blatna Brezovica	
40. Vrhnika	Društvo Mala mestna galerija	
41. Vrhnika	Fotografsko društvo Okular	
42. Vrhnika	Društvo ženski pevski zbor Concinite, Vrhnika	/v mirovanju/
43. Vrhnika	Kulturno umetniško društvo Zverinice, Bevke	
44. Vrhnika	Skupina akvarelistov	
45. Vrhnika	Pevska skupina Odoica	
46. Vrhnika	Pevska skupina Diversa	
47. Vrhnika	Skupina ljudskih pevcev Družinski trio Jesenovec	
48. Vrhnika	Ženski pevski zbor Župnijskega vrtca Vrhnika	
49. Vrhnika	Klub Orfej, Sinja Gorica	glasbena dejavnost
50. Vrhnika	Plesni studio Peter Pan	
51. Vrhnika	Plesni studio M	
52. Vrhnika	Plesna šola Urška	
53. Vrhnika	Plesne skupine Žabice, ŠŠD Žabice Log- Dragomer	

54. Vrhnika	Mladinski pihalni orkester, GŠ Vrhnika	
55. Vrhnika	Mladinski simfonični orkester, GŠ Vrhnika	
56. Vrhnika	Mladinski godalni orkester, GŠ Vrhnika	
57. Vrhnika	Baletne skupine, GŠ Vrhnika	
58. Vrhnika	Društvo za razvoj urbane subkulture	

V treh občinah, Vrhniki, Borovnici in Log-Dragomer, beležimo dejavnost 45-ih društev, 5 je samostojnih skupin brez društvene strehe, 1 je glasbeni klub, 3 so mladinski orkestri v okviru Glasbene šole (GŠ) Vrhnika in 5 je večjih plesnih studiev – šol, s skupinami v vrtcih, šolah in baletnih skupin na GŠ Vrhnika.

V okviru osnovnih šol, vrtcev in klubov vseh treh občin delujejo otroške kulturne skupine: 4 predšolski pevski zbori, 8 otroških in 3 mladinski pevski zbori, 3 mladinski orkestri, 6 gledaliških skupin, 2 folklorni skupini in mala armada plesalcev v okviru skupin Plesnega studia Peter Pan, Plesnega kluba Plesno mesto, Šolskega športnega društva Žabice, Plesne šole Urška, v 3 plesnih skupinah Povžki, KD Stara Vrhnika, in v baletnih skupinah GŠ Vrhnika; skupno 50 do 60 plesnih skupin. Vseh otroških kulturnih skupin je blizu 80.

Na občinskih razpisih za sofinanciranje kulturnih društev se javlja v občini Vrhnika povprečno 20, v občini Borovnica 4 in v občini Log-Dragomer 1 kulturno društvo. Za ostala društva in skupine lahko domnevamo, da se javljajo na druge razpise oziroma pridobivajo sredstva za delovanje s članarini, kotizacijami, z vstopninami, donacijami in s sponzorskimi sredstvi. Nekatera društva imajo status mirovanja.

Plesna skupina Vesoljski povžki KD Stara Vrhnika na Območnih plesni reviji Vija Vaja, 2008.

Folklorniki KD Stara Vrhnika na obisku v Beljaku, 2012.

PROGRAM JSKD OI VRHNICA V POVEZAVI S KULTURNIMI SKUPINAMI

Ob ustanovitvi območne izpostave, je bil njen program logično nadaljevanje že zastavljenega, bogatega programa srečanj, revij in izobraževanj v okviru dotedanje ZKD Vrhnika. Število izvedenih projektov, izvedb prireditvev in izobraževanj ter udeležb na prireditvah in izobraževanjih se giblje že od začetka delovanja izpostave med 30 in 40 projektov letno.

Revije in srečanja so na vseh področjih spodbujala razvoj skupin. Srečanja so strokovno spremljana, skupine dobijo pisno ali ustno strokovno mnenje o izvedbi nastopa in oceno doseženega nivoja (območni, regijski, državni). Na srečanjih se skupine in zbori med seboj primerjajo in razvijajo sveže ideje za oblikovanje novih programov. K pojavljanju novih skupin so brez dvoma pripomogla tudi izobraževanja mentorjev, posebno na deficitarnih področjih kulturne dejavnosti.

FOLKLORNA DEJAVNOST

Z organizacijo **OBMOČNEGA FOLKLORNEGA SREČANJA** l. 2003, na katerem je sodelovala domača **Folklorna skupina (FS) Ligojna** in dve gostujoči skupini, se je začela tradicija vsakoletnih Območnih folklornih srečanj. V nekaj letih je ponovno začela delovati **FS Šumnik v okviru KD Borovnica**, na novo pa se je ustanovila **FS Cepci v KUD Ligojna**, ki je v letu 2013 praznovala 10-letnico obstoja. Folklornega srečanja se vsako leto udeleži okoli 5 skupin. Izveden je v skupni organizaciji OI Vrhnika, OI Cerknica in OI Logatec.

Razveseljiv je tudi pojav skupin ljudskega petja: **Trl'ce KUD Ligojna, Ljudske pevke KD Ivan Cankar, Bevke, Coklarji KD Borovnica in Družinskega tria (Jesenovec)**, ki se redno udeležujejo **SREČANJ PEVCEV LJUDSKIH PESMI IN GODCEV LJUDSKIH VIŽ**. Le-ta je ravno tako v skupni organizaciji omenjenih treh izpostav, na njem pa so

deluje povprečno 12 pevskih in godčevskih sestavov. Domače Trl'ce so se že večkrat uvrstile na Regijsko srečanje Pevcev ljudskih pesmi in godcev ljudskih viž. Izobraževanje vodij otroških folklornih skupin je prav tako dalo dobre rezultate in že od leta 2004 je v programu OI tudi **OBMOČNO FOLKLORNO SREČANJE OTROŠKIH FOLKLORNIH SKUPIN**. Število domačih otroških FS niha, srečanj pa se redno udeležujeta **Otroška FS OŠ Antona Martina Slomška** in v **Otroška FS KD Stara Vrhnika**; slednja je bila že gostja regijskega srečanja. Tudi otroško srečanje je izvedeno v povezavi omenjenih treh območnih izpostav JSKD.

LITERARNA IN LIKOVNA DEJAVNOST

Za mlade literate in likovnike je bil uveden vsakoletni **OBMOČNI LITERARNI IN LIKOVNI TEMATSKI NATEČAJ**, v sodelovanju z ZIC Naš časopis, ki se ga udeleži do 300 učencev. Ob njegovem zaključku je izvedena literarna delavnica pod vodstvom strokovnega spremljevalca, odprta je razstava likovnih del mladih likovnikov v avli Cankarjevega doma in podeljena priznanja za sodelovanje in nagrade najboljšim udeležencem natečajev na slavnostni akademiji.

Knjižice, izdane ob otroških literarnih in likovnih natečajih JSKD.

Del Razstave Moj likovni projekt, 2012.

Odraslim likovnikom je bilo pred leti namenjeno izobraževanje v slikanju akvarela. Posledično se je oblikovala **skupina akvarelistov**, pod vodstvom slikarja Petra Lazareviča, ki deluje že 5. leto, se neprestano širi in privablja slikarje od blizu in daleč. Slikarji lahko vsako leto sodelujejo na **Območnih tematskih likovnih natečajih**. Razstave pa so postavljene izmenično v Cerknici, Logatcu ali na Vrhniki.

Literati lahko svoje besedno izražanje brusijo v **literarni skupini**, ki deluje ob literarni šoli že 4. leto, pod mentorstvom pesnice in pisateljice Ane Porenta. Sodelujejo lahko na regijskih natečajih Mlada Urška in Regijskih srečanjih literatov seniorjev.

GLASBENA DEJAVNOST

Ob spodbudi vsakoletne **REVIJE PREDŠOLSKIH PEVSKIH ZBOROV (PZ)** z medobmočno udeležbo se je njihovo število v Vzgojno-varstvenih zavodih (VVZ) dvignilo z 2. na 4. Delujejo v okviru VVZ Vrhnika, VVZ Borovnica, Župnijskega vrtca Vrhnika in enote VVZ Log-Dragomer.

Ženski PZ Podlipa na regijskem tekmovanju pevskih zborov na Vrhniki, 2005.

REVIJI ODRASLIH PZ IN OTROŠKIH PZ sta se v zadnjih letih preselili iz dvorane OŠ Ivana Cankarja v veliko dvorano Cankarjevega doma Vrhnika in tako pridobili novo izvedbeno podobo. Odrasli pevski zbori se lahko v večji meri poslušajo med seboj, revija otroških PZ pa je v nekaj letih potrojila svojo publiko. Otroške revije PZ se udeležuje med 8 in 12 otroških PZ osnovnih šol: OŠ Ivana Cankarja Vrhnika, OŠ Antona Martina Slomška, OŠ Borovnica, OŠ Log-Dragomer in Podružnične šole Bevke. Zbori z OŠ A. M. Slomška so se že nekajkrat udeležili tudi regijske revije.

Naj ob tem omenim, da je za množičnost zborovskega petja nedvomno zaslužna prav dolgoletna organizacija pevskih revij, ki na Vrhniki kontinuirano potekajo že od leta 1967. Število odraslih pevskih zborov in skupin se je v obdobju Skladove organizacije revij vseskozi gibalo med 10 in 12. V l. 2013 pa se je povzpelo na 15. Najpogosteje so regijski nivo dosegali: **Cerkveni Mešani (Me) PZ Sv. Pavla Vrhnika**, ki je v letu 2013 praznoval 30. letnico obstoja, pa **MePZ Mavrica**, **MePZ Ivana Cankarja** in **Moški (Mo) PZ Štinglc KD Borovnica**, vsi delujejo že 20 let, **MePZ Podlipa** in moški **Oktet Raskovec**, ki je v 20.

letih delovanja vseskozi sodeloval na regijskih in državnih revijah in novembra 2013 dosegel zlato priznanje na regijskem tekmovanju pevskih zborov. V zadnjih letih sta se do regijskega nivoja povzpela tudi **Ženski PZ Tonja** iz Borovnice (srebrno priznanje na regijskem tekmovanju 2013) in moška **Skupina Odoica**. Ob njih imajo svojo pomembno mesto v naši pevski kulturi še **MePZ Društva invalidov Vrhnika**, ki je dopolnil 20-letnico delovanja, njegov zborovodja Jože Jesenovec pa je dobitnik priznanja Sveta območne izpostave za 54 let delovanja na glasbenem področju; **MePZ Drenov Grič** se bliža 30-letnici delovanja, potem so tu še **ŽePZ Barjanke**, ki so zabeležile 20-letnico delovanja, z zborovodjo Rudijem Cerkom, dobitnikom jubilejnega priznanja Območne izpostave ob 25-letnici zborovodskega delovanja, pa **Cerkveni MePZ Bevke**, in najnovejši sestavi v okviru območne revije poleg že omenjene skupine Odoica, **Kvartet Škrip KD Borovnica**, ženska **Skupina Diversa** in **ŽePZ Župnijskega vrtca Vrhnika**.

Vrhnika z okolico je bila od nekdanj izredno močna na področju glasbene dejavnosti. Njen razvoj sta od pričetka 19. stoletja da-

lje raziskali Mateja Glušič in Elica Brelih in povzetek raziskave objavili v Vrhniških razgledih, št. 10.¹⁸

Najstarejša glasbena skupina na Vrhniku je **Pihalni orkester**, ki je bil ustanovljen leta 1925. Kmalu bo praznoval 90-letnico delovanja. Svojo kvaliteto je potrjeval na Tekmovanjih Pihalnih godb, kjer je dosegel I. kakovostno kategorijo. Že enajsto leto ima Vrhnika svoj **Big band**, ki se redno udeležuje Skladovih državnih srečanj. **Orkester Simfonika** je v l. 2012 dopolnil 20 let delovanja in je edinstven v osrednji slovenski regiji. Ob obletnici je za svoje dosežke na glasbenem področju prejel srebrno plaketo JSKD RS.

PLESNA DEJAVNOST

Plesna dejavnost je na Vrhniku sorazmerno mlada. Na prvih **PLESNIH REVIJAH** (od l. 2000) so sodelovale predvsem **plesne skupine Studia Peter Pan** in **dragomerske Žabice**. Od l. 2003 so na reviji gostovale tudi skupine sodobnega in ustvarjalnega plesa iz Ljubljane in Kranja z namenom prikaza pestrosti plesnih zvrsti tudi na vrhniškem odru. Danes sodeluje na reviji 12 do 15 do-

mačih skupin s programom ustvarjalnega plesa, jazza, sodobnega plesa, hip hopa, klasičnega baleta, orientalskega in navijaškega plesa. Največ skupin deluje na osnovnih šolah v okviru plesnega kluba **Plesno mesto**, **Plesne šole Urška** in **Plesnega studia Peter Pan**, ki je še posebej prisoten v vzgojno-varstvenih ustanovah – vrtcih. Posebno mesto imajo prav gotovo **dragomerske Žabice** s svojim navijaškim plesnim stilom in vrhunsko izvedbo koreografij, pa **plesne skupine Povžki KD Stara Vrhnika**, ki se že od začetka posvečajo ustvarjalnemu plesu in so največkrat sodelovale na Regijski plesni reviji. Na regijskem nivoju so se izmenično predstavile tudi skupine ostalih plesnih šol in baletne šole GŠ Vrhnika. Občasno se pojavljajo posamične skupine zunaj plesnih šol, npr.: Cukrčki KUD Ligojna, REMIX Vrhnika, skupina Deteljica na podružnični OŠ Bevke, skupina Čokolada KD Bevke.

Svoj plesni utrip pa ustvarja z vsakoletnim **Plesnim festivalom Zmigaj se** istoimensko plesno društvo, ki ob tem dogodku izvaja delavnice in predstave različnih plesnih zvrsti na najvišjem nivoju.

Plesna skupina Vesoljski povžki KD Stara Vrhnika na regijski plesni reviji Migam v CD na Vrhniku, 2010.

Mlada publika na regijskem gledališkem srečanju v CD na Vrhniki, 2013.

GLEDALIŠKA DEJAVNOST

Strokovno spremljanje **gledaliških produkcij**, prijavljenih na **Območno Linhartovo srečanje**, se izvaja za vsako skupino posebej ob njihovih rednih predstavah. Ob **gledališki skupini KUD Podlipa – Smrečje** se je s kakovostnimi premierami uveljavila **Skupina Šota KD Borovnica**. Obe skupini sta že gostovali na regijskem srečanju, Šota pa je bila že dvakrat prejemnica Regijskega Matička za najboljšo stransko moško vlogo. Najmlajša po stažu je **Skupina Sadika KUD Ligojna**, ki vstopa v 5. leto svojega delovanja.

Otroška gledališka produkcija je bila od nekdanj bogata na **OŠ Ivana Cankarja**, posebno v desetletjih delovanja mentorice Lidije Rajer, ki je s produkcijami **skupine Nauportus** večkrat sodelovala na regijskih srečanjih. Občasno nastajajo gledališke in lutkovne predstave tudi na **OŠ Log-Dragomer**, na njeni **podružnici v Bevkah** ter na **OŠ Borovnica**. V Borovnici so posebno aktivni v **Kulturnem društvu**, kjer so se nove generacije mladih igralcev oblikovale v okviru otroških **skupin Šotki in Ta mlad'**. V zadnjih letih deluje nova

skupina **Ta mladi KUD Podlipa**, ki se je v l. 2012 zavihtela kar do državnega srečanja.

KULTURNA IN NARAVNA DEDIŠČINA

Skladovi programi se skrbijo za kulturno dediščino dotikajo predvsem na folklornem področju z raziskovanjem, beleženjem, ohranjanjem in s poustvarjanjem plesne, pevske, godčevske in pritrkovalske tradicije, s sodobnimi odrskimi preoblekami folkloristov pa se ohranjajo pričevanja o slovenski oblačilni kulturi.

Na Vrhniki ima pri raziskovanju in beleženju kulturne dediščine pomembno vlogo **Muzejsko društvo Vrhnika**, ki je praznovalo že svojo 20-letnico delovanja, izdalo v sodelovanju z ZIC Vrhnika 13 številčk Vrhnških razgledov in postavilo številne razstave na osnovi strokovnih zgodovinskih raziskav. V Borovnici se skrbijo za naravno in kulturno dediščino posveča predvsem **Humanistično umetniško društvo Karel Barjanski**, potem je tu še **Društvo za zaščito kulturne in naravne dediščine Meček**, **Društvo ljubiteljev narave in običajev Notranjske**.

Izdelki udeležencev večletnega tečaja kaligrafije, 2002.

NOVI KULTURNI TOKOVI, MEDGENERA- CIJSKO SODELOVANJE

Skladov program spodbuja novo ustvarjalnost na vseh umetniških področjih, čemur namenja tudi velik del sredstev iz razpisov za Sofinanciranje posebnih kulturnih projektov. Novejša kulturna gibanja na Vrhniki generirajo **Društvo za razvoj urbane subkulture, Društvo za promocijo metalske subkulture, Klub vrhniških študentov (Zakon), Društvo Hic et nunc ipd.**

V vseh kulturnih društvih in skupinah pa je izredno aktivna populacija tretjega življenjskega obdobja, pa naj bodo to pevci, igralci, slikarji, literati, člani muzejskega društva idr. Za ustvarjalno preživljanje tretjega življenjskega obdobja in povezovanje med generacijami skrbita tudi Društvo upokojencev Vrhnika in Medgeneracijsko društvo za kakovostno starost.

KULTURNA DRUŠTVA IN POVEZOVANJE

Že v osnovi je namen Skladovih srečanj in revij »srečanje« med kulturnimi skupinami in izmenjava izkušenj in znanja. Še posebno dragocena je izkušnja gostovanja v sosednjih regijah in nastopi skupin iz drugih okolij na domačem odru. Tako se spletejo nova znanstva in skupine se medsebojno

Alenka Videgar na Kiparski delavnici v kamnolomu na Drenovem Griču, 2012.

vabijo na prireditve širom Slovenije. Dodatno je OI Vrhnika v zadnjih letih družila člane kulturnih skupin na Srečanju članov kulturnih društev in skupin občin Vrhnika, Borovnica in Log-Dragomer, kjer so se spletla mnoga znanstva, ki so imela za rezultat nova sodelovanja med društvi. Kulturna društva so povezana tudi v okviru Zveze kulturnih društev (ZKD) Vrhnika. V zadnjih letih je njena aktivnost zamirala, zato je Sklad dal iniciativo za njeno oživitev in pomagal pri pripravi nove volilne skupščine. V letu 2013 je bila ta uspešno izvedena. ZKD Vrhnika je s članstvom 11. društev začela novo obdobje svoje aktivnosti.

Sklad daje poseben poudarek tudi sodelovanju z lokalnimi osnovnimi šolami, vrtci in ustanovami, vsako leto pa izpelje tudi kakšno prireditev v sodelovanju z lokalnimi društvi, npr. folklorna srečanja in srečanja pevcev ljudskih pesmi v Ligojni, Borovnici, Bevkah in na Stari Vrhniki.

Program Sklada se ob obveznem delu z dodatnim programom prilagaja lokalnim značilnostim in potrebam. Tako ima vsako leto svoj programski poudarek, ki izhaja iz potreb društev, dejavnosti in posamičnih pobud, npr.: delavnice za pevce ljudskih pesmi, gledališke delavnice za potrebe posamičnega društva, delavnice kaligrafije,

Programa JSKD OI Vrhnika, izvedena v letu 2012.

	Naziv dogodka/Ime publikacije	Kraj	Datum	Način	Vrsta
	REDNI PROGRAM				
	Območni nivo				
1	Naš likovni projekt 2, Pozdravljena jesen	Vrhnika	17. 1.	izvedba	prireditev
2	Literarna delavnica s pesnico Ano Porenta	Vrhnika	18. 1.	izvedba	izobraževanje
3	Družabno srečanje kulturnih društev	Vrhnika	27. 1.	izvedba	prireditev
4	Območno srečanje pevcev ljudskih pesmi	Logatec	5. 2.	udeležba	prireditev
5	Mladi oder, Območno srečanje otroških gledaliških skupin	Vrhnika	15. 2.	izvedba	prireditev
6	Naš likovni projekt 3, Naša šola	Vrhnika	28. 3.	izvedba	prireditev
7	Območno gledališko srečanje v okviru Linhartovih srečanj - Šota, Sadika, Podpeč	Borovnica, Ligojna, Podpeč	7. 1.-29. 3.	izvedba	prireditev
8	Vija vaja 2012, Območna revija plesnih skupin	Vrhnika	7. 3.	izvedba	prireditev
9	45. območna revija odraslih pevskih zborov in skupin	Vrhnika	16. 3.	izvedba	prireditev
10	Pevski živ žav 2012, Območna revija otroških pevskih zborov	Vrhnika	29. 3.	izvedba	prireditev
11	Območno srečanje otroških folklornih skupin	Cerknica	3. 4.	udeležba	prireditev
12	Nagajiva pomlad, 14. revija predšolskih pevskih zborov	Vrhnika	5. 4.	izvedba	prireditev
13	Pa so fantje vasval, Območno srečanje folklornih skupin	Vrhnika	14. 4.	izvedba	prireditev
14	Fotografska razstava Lepota narave, milina nasmeha, Snežana Filipovič	Vrhnika	17. 4.	izvedba	prireditev
15	Območno likovno srečanje in razstava odraslih likovnih ustvarjalcev, Portret	Logatec	7. 9.-26. 9.	udeležba	prireditev
16	Literarna delavnica	Vrhnika	17. 10.	izvedba	izobraževanje
17	Literarna delavnica	Vrhnika	28. 11.	izvedba	izobraževanje
18	Seminar za pevce ljudskih pesmi	Ligojna	31. 10., 14. 11.	izvedba	izobraževanje

	Regijski nivo				
19	Regijsko srečanje otroških gledaliških skupin, Podlipa–Trije fantje muzikantje	Logatec	25. 4.	udeležba	prireditev
20	Regijska revija plesnih skupin	Ljubljana	31. 5.	udeležba	prireditev
21	Regijsko srečanje pevcev ljudskih pesmi in godcev ljudskih viž	Grad Bogenšperk	21. 10.	udeležba	prireditev
22	Regijsko literarno srečanje avtorjev seniorjev za osrednjo Slovenijo	Vrhnika	18. 9.	izvedba	prireditev
23	Regijski tematski koncerti Sozvočenja	Vrhnika	18. 11.	izvedba	prireditev
	Državni nivo				
24	Seminar oblačilna dediščina	Kranj	24. 2.	udeležba	izobraževanje
25	Državna revija plesnih skupin	Velenje	6. 6.	udeležba	prireditev
26	Državno srečanje otroških gledaliških skupin, Podlipa – Trije fantje muzikantje	Velenje	6. 6.	udeležba	prireditev
27	Pevski tabor Šentvid pri Stični	Šentvid pri Stični	17. 6.	udeležba	prireditev
28	Državna revija Big band orkestrrov	Marezige	29. 6.	udeležba	prireditev
29	Seminar za 44. tabor slovenskih zborov v Šentvidu pri Stični	Ljubljana	24. 11.	udeležba	izobraževanje
	DODATNI PROGRAM				
30	Literarna delavnica s pesnico Ano Porenta	Vrhnika	29. 2.	izvedba	izobraževanje
31	Literarna delavnica s pesnico Ano Porenta	Vrhnika	18. 4.	izvedba	prireditev
32	Literarna delavnica s pesnico Ano Porenta	Vrhnika	30. 5.	izvedba	izobraževanje
33	Likovna delavnica akvarela	Vrhnika	14. 2.–20. 12.	izvedba	izobraževanje
34	Fotografska razstava GOZD ŠUMI, Andreje Peklaj	Vrhnika	2. 10.–21. 10.	izvedba	prireditev
35	Soorganizacija seje IO ZKD Vrhnika – revitalizacija ZKD	Vrhnika	december	udeležba	drugo

36	Sodelovanje v občinski komisiji za Javni razpis za zbiranje predlogov za sofinanciranje ljubiteljske kulturne dejavnosti v letu 2013	Vrhnika	januar, februar	udeležba	drugo
37	Podelitev jubilejnih priznanj in področnih značk JSKD 5. društvom	Vrhnika	november, december	udeležba	drugo
38	Ustanovitvena in 2. redni seji Sveta JSKD OI Vrhnika	Vrhnika	junij-december	udeležba	drugo

likovne delavnice keramike, oblikovanja jaslíc, zmajev, akvarela, organizacija razstave Klekljaric, ciklus fotografskih razstav, likovne razstave idr.

Presežni element kakovosti programa je tudi vsakoletna organizacija regijskih srečanj, redkeje državnih srečanj. Prireditve na visoki ravni pomenijo namreč precejšen finančni zalogaj za majhno izpostavo. Tako je Vrhnika l. 2011 gostila Državno tekmovanje Pihalnih godb, l. 2012 Regijske tematske koncerte in v l. 2013 Regijsko srečanje otroških gledaliških skupin.

FINANCIRANJE PROGRAMOV OBMOČNE IZPOSTAVE

Območna izpostava Vrhnika povezuje delo kulturnih skupin v treh občinah: občini Vrhnika, Borovnica in Log-Dragomer. Vse tri občine finančno prispevajo k izvedbi programa izpostave, največji delež občina Vrhnika, ki ima tudi največ kulturnih skupin, sodelujočih na Skladovih srečanjih. Ob tem nudi OI Vrhnika tudi pisarniške prostore v Cankarjevem domu Vrhnika, Tržaška 25, kjer je sedež Območne izpostave. Izvedbo programa OI Vrhnika omogoča JSKD RS s financiranjem delovnega mesta vodje Območne izpostave in sofinanciranjem programa OI Vrhnika.

Vabila na odprtje slikarskih razstav.

SVET OBMOČNE IZPOSTAVE

Svet območne izpostave Vrhnika šteje 5 članov. Od leta 1998 so se izmenjali 4 sestavi Sveta, katerih predsedniki so bili: dr. Helena Hren Vencelj, Meta Novljan, Robert Malovrh in Anka Grom. Sedanji Svet OI deluje v sestavi: Ana Buh, Anka Grom in Nataša Frank, kot predstavniki občine Vrhnika, Pavla Prah iz občine Log-Dragomer in Rudi Cerkl, podpredsednik Sveta in predstavnik občine Borovnica. Svet se sestane povprečno trikrat letno, pregleda načrtovani program izpostave in poročila o izvedbi le-tega ter poda svoje mnenje. Seznani se z novostmi v organizaciji JSKD, aktualnimi razpisi in spremlja utrip ljubiteljske kulturne dejavnosti treh občin. V vseh obdobjih delovanja Sveta OI so bili njegovi člani in podana mnenja v veliko oporo

Odprtje razstave V svobodi akvarela – Potovanja, Galerija Cankarjevega doma na Vrhniki, oktober 2013.

razvoju programov Območne izpostave in njeni povezanosti z lokalnimi skupnostmi.

ZAKLJUČNE MISLI

V petnajstih letih delovanja je vrhniška območna izpostava jasno izoblikovala svojo podobo in utrdila mesto v lokalnem kulturnem okolju. Ob pestrem programu srečanj, revij in strokovnih izobraževanj je tudi poudarek na pozornem spremljanju utripa v kulturnih skupinah in vrednotenju njihovih uspehov le-tem nudil oporo in spodbudo pri njihovem delu, iskanju novih vsebin in možnosti ter pri vztrajanju v naporih za nadaljevanje kulturnega življenja in snovanja v društvih. JSKD OI Vrhnika bo svoje poslanstvo in delo nadaljevala z željo, da ostanejo pogoji za delo kulturnih društev in njihovih članov ter podpora njihovim ustvarjalnim naporom tudi v prihodnjih časih prioriteta države Slovenije, s tem JSKD RS in na lokalni ravni občin, saj se vsi zavedamo, da je obstoj in vitalnost našega naroda v najtesnejši povezavi z obstojem in živostjo naše kulturne biti in duhovno kulturno bitjo vsakega posameznika.

Za nasvete in podatke se zahvaljujem: Mariji Malo-vrh, Marti Rijavec, Boštjanu Koprivcu, Tatjani Oblak Milčinski, Mariji Oblak Čarni in Slavici Štirn.

Seznam kratic:

SLKD RS	Sklad Republike Slovenije za ljubiteljske kulturne dejavnosti
JSKD RS	Javni sklad Republike Slovenije za kulturne dejavnosti (skrajšano Sklad)
OI Vrhnika	Območna izpostava Vrhnika
ZKPO	Zveza kulturno-prosvetnih organizacij
ZKO	Zveza kulturnih organizacij
ZKD	Zveza kulturnih društev
PZ	pevski zbor
MePZ	mešani pevski zbor
ŽePZ	ženski pevski zbor
MoPZ	moški pevski zbor
KD	kulturno društvo
KUD	kulturno-umetniško društvo
CD	Cankarjev dom na Vrhniki
ZIC	Zavod Ivana Cankarja Vrhnika za kulturo, šport in turizem
FS	folklorna skupina
GŠ	glasbena šola
VVZ	vzgojno-varstveni zavod
OŠ	osnovna šola

Opombe:

- 1 Zakon o skladu Republike Slovenije za ljubiteljske kulturne dejavnosti (ZSLKD), Uradni list RS, št. 1/1996, z dne 12. 1. 1996, str. 6.
- 2 Zakon o javnem skladu Republike Slovenije za kulturne dejavnosti (ZJSKD), stran 3867, Uradni list RS, št. 29/2010, z dne 9. 4. 2010; povezava: http://www.jskd.si/organizacija/uvod_organizacija.htm.
- 3 Osnutek nacionalnega programa za kulturo 2012–2015, področje: ljubiteljske dejavnosti (13), str. 96, 1. Javni interes na področju ljubiteljskih kulturnih dejavnosti; povezava: http://www.arhiv.mk.gov.si/si/aktualno/nacionalni_program_za_kulturo_2012_2015/.
- 4 Zgodovina ZKD Slovenija, arhiv ZKD Slovenija; povezava: <http://www.zveza-kds.si/content/zgodovina-zveze-kulturnih-dru%C5%A1tev-slovenije>.
- 5 V Gradcu proslavili 200 let najstarejše katedre slovenskega jezika, Medijsko središče, 14. 10. 2011, članek 737/2256; povezava: http://www.uszs.gov.si/nc/si/medijsko_sredisce/novica/article/737/2256/.
- 6 Pogačnik, Jože, Slovenska literarna veda ob ustanovitvi univerze, Pedagoška fakulteta, Maribor.
- 7 Enciklopedija Slovenije, knjiga 12, Ljubljana, Mladinska knjiga.
- 8 Zakon o društvih/ZDru/ Ur. l. RS, št. 60/1995).
- 9 Odločba o vpisu društva v register društev pri upravnih enoti Vrhnika, 8. 2. 1954, Arhiv ZKD Vrhnika.
- 10 Rijavec, Marta, Zgodovina, aktualno stanje in vizija ljubiteljske kulturne dejavnosti v okviru JSKD OI Vrhnika, 2003, arhiv JSKD OI Vrhnika.
- 11 Glej: op. 1 zgoraj.
- 12 Glej: op. 2 zgoraj.
- 13 Kos, Neja, Nagovor ob podelitvi Zlate plakete JSKD RS, 2009, arhiv JSKD RS; povezava: http://www.jskd.si/priznanja-in-nagrade/nagrade_2009/uvod_09_priznanja.htm; povezava: http://www.jskd.si/priznanja-in-nagrade/nagrade_2009/nagrade_09_govor_neja_kos.htm.
- Internetni portal JSKD RS, povezava: <http://www.jskd.si>
- 14 Internetni portal JSKD RS, povezava: <http://www.jskd.si>.
- 15 Glej: op. 3 zgoraj.
- 16 Kos, Marjana, Iz zgodovine Cankarjevega doma na Vrhniki, Vrhnikiški razgledi, št. 11, l. 2010, str. 84–103.
- 17 Rijavec, Marta, Evidenca društev in skupin, december 1998, arhiv JSKD OI Vrhnika.
- 18 Glušič, Mateja, Brelih, Elica, Razvoj glasbenih dejavnosti na Vrhniki, Vrhnikiški razgledi, št. 10, l. 2009, str. 101–120.
- 19 Kulturna prepletanja Javnega sklada za kulturne dejavnosti RS, založil JSKD RS, Ljubljana 2008.